

EDWARD BREZA (SOPOT)

EPITETY NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W „AKATHISTOSIE POLSKIM” MARKA SKWARNICKIEGO¹

W poprzednim zeszycie „Języka w Komunikacji” pod red. Grzegorza Majkowskiego zapowiedziałem (s. 16) opracowanie epitetów Matki Bożej z „Akathysty polskiego” Marka Skwarnickiego, co niniejszym czynię.

O Autorze „Akathysty” *Encyklopedia popularna PWN* (wyd. 25, Warszawa 1995, s. 784) podaje: ur. w r. 1930 [dodam zm. w r. 2012], pseudonim Spodek, poeta, prozaik, publicysta, redaktor „Tygodnika Powszechnego” (od r. 1958), „Znaku” (od r. 1969), współpraca z tygodnikiem „Więź”. Internet dorzuca, że „Akathysta polski”, dotąd w rękopisie, powstał z inspiracji malarki, poetki i muzyka Teresy Stankiewicz, przedstawiony w 24. obrazach, poczynając od Zwiastowania Najśw. Maryi Pannie.

Autor użył słowa w wiernej transkrypcji greckiej: *akáthistos* od gr. *katídzo* ‘siedzę’ z greckim *a-* przeczącym (*alpha privativum*) i oznacza realnie ‘hymn na cześć Najśw. Maryi Panny, wychwalający jej dziewictwo i macierzyństwo’, a więc u wszystkich kobiet stany wykluczające się, u Matki Bożej – za sprawą Ducha Świętego – współistniejące. Śpiewa się – zgodnie z etymologią słowa – na stojąco. Wyraz regularnie spolszczony został do postaci *akatyst*. Wiele takich hymnów ma i zna Kościół Wschodni, w Cerkwi św. Mikołaja w Grodnie, położonej naprzeciw Uniwersytetu, mogłem nabyć specjalną książkę zwaną *Akafistnik* (w jęz. cerkiewnym i rosyjskim gr. *theta* (*th*) realizowane jest jako *f*); w Kościele Zachodnim odśpiewywany bywa zasadniczo tylko

¹ Opracowuję na podstawie publikacji *Z dawna Polski Tyś Królową. Przewodnik po sanktuariach maryjnych. Koronowane wizerunki Matki Bożej 1717–1985*, Siostry Niepokalanki, Szymanów 1986, s. 669–710.

Magnificat, wypowiedziany przez Najśw. Maryję Pannę w domu św. Elżbiety (zob. Łk 1, 46–55).

Zastanówmy się nad przydawką „Polski” w tytule. Moim zdaniem odnosi się ona do języka, a więc hymnu na cześć Najśw. Maryi Panny, napisanego po polsku, bo *Magnificat* został napisany przez św. Łukasza (Łk 1, 46–55) po grecku: *Megalýnei hē psychē mū tón kýrion*, dokładnie ‘Dusza moja czyni wielkim Pana’, por. rzeczownik *megalomania* ‘za wysokie mniemanie o sobie’ od gr. *mégas* ‘wielki’. Tłumaczenia na łacinę: *Magnificat* ‘czyni wielkim’ z łac. *magnum facit* ‘czyni wielkim’ *anima mea Dominum* i języki narodowe oddają podobnie, por. fr. *Mon ame exalte le Seigneur* ‘wywyższa’ < *exalte* < łac. *exaltat* od *altus*, -a, -um ‘wysoki’; wł. *L’anima mia magnifica il Signore*; ros. *Wieliczajet dusza moja Boga*; przy czym jęz. germańskie odnoszą do (ostatecznie) łac. *pr(a)etium* ‘wartość, cena’, a więc ang. *praise*, niem. *preisen* bądź podnosić, *erheben*: *My heart praises the Lord*, niem. *Ich preise den Herrn* lub też *Meine Seele erhebet den Herrn*². Ciekawe jest pochodzenie polskiego *wielbić* ‘otaczać czcią i miłością’, dawniej ‘sławić, wychwalać’, ale etymologicznie także ‘czynić wielkim’ z dawnego *wielić* od *wiel*, dziś *wielki*. Od tego *wielić* przy użyciu formantu -ba, jak *chwalba* od *chwalić*, *strzelba* ‘dawniej: strzelanina’ od *strzelać*, *żeńba* od *żeńić* powstała *wielba* ‘czynienie wielkim, wysławianie’. Od *wielby* utworzono zaś przymiotnik *wielebny*, *przewielebny* i *najprzewielebniejszy* jako tytuły grzecznościowe przy zwrotach do duchownych od wikariusza po biskupa (do tego ostatniego: *Najprzewielebniejszy* (Księżę Biskupie)³. Autor nie zwraca się do znanych określeń Matki Bożej, utworzonych od znanych w Polsce sanktuariów maryjnych (z wyjątkiem *Maryjo, Jasnej Góry Pani; Maryjo, co w Ostrej świecisz Bramie*, ale nie nazwana wprost *Częstochowska, Ostrobramska*) typu *Matka Boska Piekarska, Ludźmierska, Gietrzwałdzka, Sianowska, Swarzewska* itd. Kieruje natomiast prośby do Matki Boskiej z *Fatimy, Lourdes, Guadelupy*.

Dopowiem, że sposób wyzyskania i opracowania „Akatystu polskiego” jest podobny do ujęcia atrybutów Najśw. Maryi Panny z hymnów kościelnych.

A oto już zapowiedziane w tytule epitety:

- *Arka ratująca tonących*: Raduj się, *Arko ratująca tonących*, s. 705.
- *Bezkresna cisza zrozumienia Boga*: Raduj się, *bezkresna cisza zrozumienia Boga*, s. 705.

² Wyzyskuję: 1) *Chambers Dictionary of Etymology*, New York 2001, p. 827 I; 2) F. Kluge, *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, 22. Auflage, Berlin–New York 1989, s. 561.

³ Zob. W. Boryś, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków 2005, s. 693.

-
- *Blask nadziei na Kielichu ofiarnym*: Raduj się, *Blasku nadziei na Kielichu ofiarnym*, s. 709.
 - *Błogosławioną zwana przez wszystkie narody*: *Błogosławioną będą zwać Cię wszystkie narody*, s. 709.
 - *Błogosławionaś Ty między niewiastami*, s. 710.
 - *Błyskawica noc rozświetlająca*: Raduj się, *Błyskawico noc rozświetlająca*, s. 706.
 - *Bogiem sławiona Maryja*: Raduj się, *Bogiem sławiona Maryjo*, s. 710.
 - *Bogu Rodzica, Dziewica*: Raduj się, *Bogu Rodzico, Dziewico*, s. 710.
 - *Bogurodzica*: Będąc brzemienną, udała się *Bogurodzica* do Elżbiety, s. 701.
 - *Brama niebieska*: Raduj się, *Bramo niebieska*, pod którą podnosi się Adam, s. 699, por. wezwanie z Litanii loretańskiej: *Bramo niebieska*, łac. *Porta coeli*.
 - *Brzask rozpraszający ciemności*: Raduj się, *Brzasku rozpraszający ciemności*, s. 702.
 - *Całego świata zadziwienie*: Raduj się, *całego świata zadziwienie*, s. 710.
 - *Ciało*: Raduj się, gdy *Ciało* dajesz Temu, co Ciałem zbawienia, s. 701.
 - *Cicha Nowina*: Raduj się, *Cicha Nowino*, którą człowiek się cieszy, s. 703.
 - *Cicha Przystań*: Raduj się, *Cicha Przystani*, od wichrów zbrodni chroniąca, s. 703.
 - *Cisza zadumy*: Raduj się, *Ciszo zadumy*, w której głos Pana rośnie, s. 701.
 - *Cud wysławiany przez aniołów*: Raduj się *przez aniołów wysławiany cudzie*, s. 700.
 - *Człowieczeństwa najwyższe spełnienie*: Raduj się, *człowieczeństwa najwyższe spełnienie*, s. 101.
 - *Dawczyni odwiecznej Sprawiedliwości*: Raduj się, *Dawczyni odwiecznej Sprawiedliwości*, s. 700.
 - *Drabina niebieska*: Raduj się, *drabino niebieska*, po której Bóg zstąpił, s. 700.
 - *Droga, po której zstępuje na ziemię Miłość*: Raduj się, *Drogo, po której zstępuje na ziemię Miłość*, s. 700.
 - *Druga Ewa*: Raduj się, *druga Ewo*, która pierwszej przebaczenie niesiesz, s. 699.
 - *Drzewo życia*: Raduj się, *Drzewo życia*, s. 704.
 - *Dziewczę niewinne*: Raduj się, *Dziewczę niewinne*, s. 699.

- *Dziewica pełna tajemnic*: Raduj się, *pełna tajemnic Dziewico*, s. 701.
- *Emigrantów bezpieczne schronienie*: Raduj się, *emigrantów bezpieczne schronienie*, s. 704.
- *Fala morską*: Raduj się, *Falo morską* na brzeg ziemi wyrzucająca Perłę, s. 703.
- *Głębia niezmierną*: Raduj się, *Głębio niezmierną*, bo w Tobie spoczywa nowy Adam, s. 699.
- *Głębia świetlistą południa*: Raduj się, *Głębio świetlistą południa*, s. 705.
- *Gniazdo cudowne*: Raduj się, *Gniazdo cudowne*, w którym Duch Święty zamieszkał, s. 700.
- *Grzesznych przebaczenie*: Raduj się, *Grzesznych przebaczenie*, s. 710.
- *Gwiazda przyzywająca zbłąkanych*: Raduj się, *Gwiazda przyzywająca zbłąkanych*, s. 702.
- *Hymn Miłości*: Raduj się, *Hymnie Miłości*, który przez wieki rozbrzmiewa, s. 703.
- *Iskra życia wskrzeszająca Miłość*: Raduj się, *Iskro życia wskrzeszająca Miłość*, s. 706.
- *Ja*: Niech mi się stanie według Słowa Twego, s. 700.
- *Jutrzni Chrystusowa*: Raduj się, *Jutrzni Chrystusowa!*, s. 710.
- *Jutrzni po nocy od nieszczęścia ciemnej*: Raduj się, *Jutrzni po nocy od nieszczęścia ciemnej*, s. 705.
- *Kolumna czystą wspierającą sklepienie wiary*: Raduj się, *Kolumno czystą wspierającą sklepienie wiary*, s. 708.
- *Kolumna, na której wspiera się Kościół*: Raduj się, *Kolumno, na której wspiera się Kościół*, s. 700.
- *Korona mistycznych ogrodów*: Raduj się, *Korono mistycznych ogrodów*, s. 705.
- *Kres ziemskiej wędrówki*: Raduj się, *Oczekiwanie nasze, kresie ziemskiej wędrówki*, s. 709.
- *Królowa dziewic oddających się Panu*: Raduj się, *Królowo dziewic oddających się Panu*, s. 701.
- *Królowa, Którą wielbią żywi i umarli*: Raduj się, *Królowo, Którą wielbią żywi i umarli*, s. 708.
- *Królowa Polski*: *Królowo Polski*, módl się za nami, s. 710.

-
- *Królowa wszystkich kwiatów*: Raduj się, *Królowo wszystkich kwiatów*, s. 705.
 - *Krynica łaski na Górze Kalwarii*: Raduj się, *Krynico łaski na Górze Kalwarii*, s. 707.
 - *Księga Zbawienia zapisana przez Boga*: Raduj się, *Księgo Zbawienia zapisana przez Boga*, s. 702.
 - *Która podnosisz upadających na duchu*: Raduj się, *która podnosisz upadających na duchu*, s. 708.
 - *Latarnia morska, dająca znak tonącym*: Raduj się, *morska Latarnio dająca znak tonącym*, s. 702.
 - *Ludzkie łono*: Raduj się, *Ludzkie łono*, s. 699.
 - *Maryja*: Przybył Anioł do *Maryi* i skłonił przed nią głowę s. 699; A kiedy Józef z *Maryją* przyszli z Jezusem do świątyni..., s. 704; Raduj się, *Maryjo*, przez Ciebie świat odzyskał sens istnienia, s. 707.
 - *Maryja brzemienna*: Potem Józef, ujrzawszy *Maryję brzemienną*, nie mógł pojąć ludzkim rozumem, co się stało, s. 701.
 - *Maryja, co w Ostrej świecisz Bramie*: Raduj się, *Maryjo, co w Ostrej świecisz Bramie*, s. 710. Por. z Inwokacji do „Pana Tadeusza” A. Mickiewicza: „Panno Święta, co Jasnej bronisz Częstochowy i w Ostrej świecisz Bramie”.
 - *Maryja, Jasnej Góry Pani*: Raduj się, *Maryjo, Jasnej Góry Pani*, 710. Por. wezwanie poprzedzające.
 - *Maryja, Loretańska Pani*: Raduj się, *Maryjo, Loretańska Pani*, s. 710.
 - *Maryja, macierzyństwa pełnia*: Raduj się, *Maryjo, macierzyństwa pełnia*, s. 700.
 - *Maryja przy boku Józefa*: Raduj się, *Maryjo przy boku Józefa*, s. 701.
 - *Maryja z Fatimy i Guadalupe*: Raduj się, *Maryjo z Fatimy i Guadalupe*, s. 710.
 - *Maryja w Lourdes słynąca z cudów*: Raduj się, *Maryjo w Lourdes słynąca z cudów*, s. 710.
 - *Maryja z miasteczka Nazaret*: Raduj się, *Maryjo z miasteczka Nazaret*, s. 708.
 - *Maryja ze wszystkich sanktuariów*: Raduj się, *Maryjo ze wszystkich sanktuariów*, s. 710.
 - *Maryja ze wzgórza Kalwarii*: Raduj się, *Maryjo ze wzgórza Kalwarii*, s. 710.

- *Matka*: Raduj się, *Matko*, weselem starca Symeona, s. 704; Raduj się, *Matko*, Syn Twój przyniósł ludziom zbawienie, s. 707.
- *Matka blasku, co oślepia szatana*: Raduj się, *Matko blasku, co oślepia szatana*, s. 705.
- *Matka Bolesna*: A gdy wszyscy rozpierzchli się w chwili grozy i rozdarła się zasłona świątyni, zaś niebo przecięła błyskawica straszna, *Matka Bolesna* stała nadal pod krzyżem, s. 708.
- *Matka Jagnięcia i Pasterza*: Raduj się, *Jagnięcia i Pasterza Matko*, początku budowania, s. 702.
- *Matka Kościoła*: Raduj się, *Matko Kościoła*, s. 703; Raduj się, *Matko Kościoła*, początku budowania, bo Tyś wiernych z Panem połączyła, s. 706.
- *Matka Króla, którego herbem jest Miłość*: Raduj się, *Matko Króla, którego herbem jest Miłość*, s. 708.
- *Matka ludów, co przychodzą i odchodzą*: Raduj się, *Matko ludów, co przychodzą i odchodzą*, s. 700.
- *Matka nadziei*: Raduj się, *Matko nadziei* na tym łożu padole, s. 699.
- *Matka Obietnicy*: Raduj się, *Matko Obietnicy*, którą naród wybrany wielbi, s. 703.
- *Matka sierot*: Raduj się, *Matko sierot i wdów* Pocieszycielko, s. 708.
- *Matka Słowa tłumaczącego Pismo*: Raduj się, *Matko Słowa tłumaczącego Pismo*, s. 705.
- *Matka Twego Syna Gospodzina*: Raduj się, *Matko Twego Syna Gospodzina*, s. 710.
- *Matka wiedzy, co wszystko przenika*: Raduj się, *Matko wiedzy, co wszystko przenika*, s. 705.
- *Matka wszystkich błogosławieństw*: Raduj się, *Matko wszystkich błogosławieństw*, s. 706.
- *Męczenników Nadzieja poranna*: Raduj się, *męczenników Nadziejo poranna*, s. 707.
- *Moc łagodna skupiająca ludy*: Raduj się, *Mocy łagodna skupiająca ludy*, s. 706.
- *Modlitwa matek nad dziecka kołyską*: Raduj się, *Modlitwo matek nad dziecka kołyską*, s. 709.
- *Most nasz z ziemi do nieba*: Raduj się, *bo jesteś naszym mostem z ziemi do nieba*, s. 700.

- *Mądrość dziewicza i piękna*: Raduj się, *Mądrości dziewicza i piękna*, s. 702.
- *Mądrość odwieczna*: Raduj się [...] *Mądrości odwieczna*, s. 699.
- *Miłość wiernego Ci ludu*: Raduj się, *Miłości wiernego Ci ludu*, s. 710.
- *Najświętszy obraz*: Pióro Cię nie wypowie, pędzel Cię nie wyrazi, serce Cię nie ogarnie, *Najświętszy obrazie*, s. 708.
- *Nasza Pieśń nad pieśniami*: Raduj się, *nasza Pieśni nad pieśniami*, s. 709.
- *Nauczycielka wiedzy niepojętej*: Raduj się, *Nauczycielko wiedzy niepojętej*, s. 702.
- *Naczynie Bożej mądrości pełne*: Raduj się, *Naczynie Bożej mądrości pełne*, s. 707.
- *Niegasnące światło Kościoła*: Raduj się, *Niegasnące światło Kościoła*, s. 707.
- *Nieprzebrane szczęście macierzyństwa*: Raduj się, *macierzyństwa nieprzebrane szczęście*, s. 702.
- *Niewiedząca Lilia, która wzrok nasz przyciągasz*: Raduj się, *niewiedząca Lilio, która wzrok nasz przyciągasz*, s. 701.
- *Niewinność*: Raduj się, *Niewinności*, odwieczne Przebaczenie, s. 699.
- *Niewinność wzbudzająca trwogę*: Raduj się, *Niewinności wzbudzająca trwogę*, s. 701.
- *Nowy Adam*: Raduj się, *Głębio niezmierzona*, bo w Tobie spoczywa *nowy Adam*, s. 699.
- *Oaza kwitnąca wokół czystego źródła*: Raduj się, *Oazo kwitnąca wokół czystego źródła*, s. 707.
- *Obietnica powrotu dla ziemskich wygnańców*: Raduj się, *Obietnico powrotu dla ziemskich wygnańców*, s. 704.
- *Oblubienica królewska*: Raduj się, *Oblubienico królewska*, s. 708.
- *Oczekiwanie nasze*: Raduj się, *Oczekiwanie nasze*, kresie ziemskiej wędrówki, s. 709.
- *Odpowiedź Najświętszej Dziewicy*: zatrzymały się gwiazdy na wielkich drogach twoich i zadziwione przystały na swych orbitach słońca, cały wszechświat zamarł na tę jedną chwilę, zanim padła *Najświętszej Dziewicy odpowiedź*: Niech mi się stanie według Słowa Twego, s. 700.
- *Odwieczna Droga pielgrzymów*: Raduj się, *odwieczna Drogo pielgrzymów*, s. 706.

- *Odwieczne Przebaczenie*: Raduj się, Niewinności, *odwieczne Przebaczenie*, s. 699.
- *Ogień czysty i niepokalany*: Raduj się, *Ogniu czysty i niepokalany*, s. 705.
- *Ona*: Przybył Anioł do Maryi i skłonił przed *Nią* głowę s. 699; [...] w *Jej* łzach jest światło Ducha, s. 707.
- *Opiekunka dzieci garnących się do Twych dłoni*: Raduj się, *Opiekunko dzieci garnących się do Twych dłoni*, s. 703.
- *Opiekunka kobiet brzemiennych*: Raduj się, *Opiekunko kobiet brzemiennych*, s. 709.
- *Opoka, z której krzyż wyrasta*: Raduj się, *Opoko, z której krzyż wyrasta*, s. 706.
- *Orędowniczka nasza*: Raduj się, *Pani nasza, Orędowniczko nasza*, s. 708.
- *Otucha ludzi na rozstajnych drogach*: Raduj się, *Otucho ludzi na rozstajnych drogach*, s. 707.
- *Palma pustynna dająca cień spragnionym*: Raduj się, *Palmo pustynna dająca cień spragnionym*, s. 707.
- *Pani nasza*: Raduj się. *Pani nasza, Orędowniczko nasza*, s. 708.
- *Pani rajskiego bytowania*: Raduj się, *rajskiego bytowania Pani*, s. 710.
- *Pani stojąca w otwartych wrotach raju*: Raduj się, *Pani stojąca w otwartych wrotach raju*, s. 709.
- *Panna*: Raduj się, *Panno*, któraś znalazła opiekuna, s. 701.
- *Panna Maryja*: Anioł Pański zwiastował *Pannie Maryi*, s. 699.
- *Panna Niepokalana*: Raduj się, *Panno Niepokalana*, s. 706.
- *Pasterka tajemnic ludzkiej duszy*: Raduj się, *Pasterko tajemnic ludzkiej duszy*, s. 706.
- *Patronka męczenników poświęcających życie Panu*: Raduj się, *Patronko męczenników poświęcających życie Panu*, s. 708.
- *Patronka obfitych połowów*: Raduj się, *obfitych połowów Patronko*, s. 705.
- *Pełnia marzeń wszystkich dusz stęsknionych*: Raduj się, *Pełnio marzeń wszystkich dusz stęsknionych*, s. 709.
- *Pełnia świątyni zamieszkałej przez Boga*: Raduj się, *Pełnio świątyni zamieszkałej przez Boga*, s. 704.
- *Piastunka życia*: Raduj się, *Piastunko życia*, początku wieczności, s. 704.
- *Pierworodnej Prawdy Piastunka*: Raduj się, *Pierworodnej Prawdy Piastunko*, s. 702.

-
- *Plaszcz gwiaździsty: Plaszczu gwiaździsty*, który ludzkość osłania, s. 703.
 - *Płomień wiary, który serca rozpala: Raduj się, Płomieniu wiary*, który serca rozpalasz, s. 703.
 - *Pocieszycielka pogrążonych w zmierzchu: Raduj się, Pocieszycielka pogrążonych w zmierzchu*, s. 705.
 - *Pocieszycielka wdów: Raduj się, Matko sierot i wdów Pocieszycielko*, s. 708.
 - *Początek budowania: Raduj się, Matko Kościoła, początku budowania*, bo Tyś wiernych z Panem połączyła, s. 706.
 - *Początek cudów Chrystusowych: Raduj się, cudów Chrystusowych początku*, s. 700.
 - *Początek wieczności: Raduj się, Piastunko życia, początku wieczności*, s. 704.
 - *Podpora naśladowców Chrystusa: Raduj się, naśladowców Chrystusa, Podporo*, s. 709.
 - *Pogromczyni księcia świata tego: Raduj się, Pogromczyni księcia świata tego*, s. 700.
 - *Pogromczyni szatana: Raduj się, Pogromczyni szatana*, s. 699.
 - *Pogromczyni węzowych myśli szatana: Raduj się, Pogromczyni węzowych myśli szatana*, s. 702.
 - *Pogromczyni wykrętnego kłamstwa: Raduj się, Pogromczyni wykrętnego kłamstwa*, s. 70.
 - *Pojednanie pełne matczynej czułości: Raduj się, Pojednanie pełne matczynej czułości*, s. 706.
 - *Powierniczka wszystkich spraw Kościoła: Raduj się, Powierniczko wszystkich spraw Kościoła*, s. 709.
 - *Przebudzenie męczenników i świętych: Raduj się, Przebudzenie męczenników i świętych*, s. 704.
 - *Przewodniczka biskupów i papieży: Raduj się, Przewodniczko biskupów i papieży*, s. 709.
 - *Przewodniczka po bezdrożach myśli: Raduj się, Przewodniczko po bezdrożach myśli*, s. 707.
 - *Przewodniczka po drogach tajemnic: Raduj się, Przewodniczko po drogach tajemnic*, s. 705.
 - *Przyczyna cudu w Kanie Galilejskiej: Raduj się, Przyczyno cudu w Kanie Galilejskiej*, s. 109.

- *Przyjaźń cicha między człowiekiem i Bogiem*: Raduj się, *Przyjaźni cicha między człowiekiem i Bogiem*, s. 701.
- *Rajski ogród duszom naszym gotująca*: Raduj się, *rajski ogród duszom naszym gotująca*, s. 7001.
- *Rajskich drzwi odemknięcie*: Raduj się, *rajskich drzwi odemknięcie*, s. 702.
- *Rąk wyciągnięcie do bezdomnych*: Raduj się, *Rąk wyciągnięcie do bezdomnych*, s. 702.
- *Róża rozkwitająca nocą*: Raduj się, *Różo rozkwitająca nocą*, s. 705.
- *Rzeka łaski*: Raduj się, *rzeką łaski porwana potężną*, s. 700.
- *Serce bijące w zimny wieczór śmierci*: Raduj się, *Serce bijące w zimny wieczór śmierci*, s. 708.
- *Serce Matki*: Siedem bolesnych mieczy utkwilo w *Sercu Matki*, s. 707.
- *Skala bezpieczna, o którą złość szatana się kruszy*: Raduj się, *Skalo bezpieczna, o którą złość szatana się kruszy*, s. 703.
- *Skala na pustyni*: Raduj się, *Skalo na pustyni*, z której bije źródło otuchy, s. 74.
- *Skarbnica Boga odwiecznych tajemnic*: Raduj się, *Skarbnico Boga odwiecznych tajemnic*, s. 706.
- *Słodkie upodobanie Trójcy Świętej*: Raduj się *Trójcy Świętej słodkie upodobanie*, s. 703.
- *Słodycz umierających z myślą o Tobie*: Raduj się, *Słodyczy umierających z myślą o Tobie*, s. 707.
- *Służebnica Pańska*: Oto ja *Służebnica Pańska*, niech mi się stanie według Słowa Twego, s. 708.
- *Służebnica Władcy strącającego w otchłań szatana*: Raduj się, *Służebnica Władcy strącającego w otchłań szatana*, s. 708.
- *Stolica Miłosierdzia, na której sąd nad światem zasiada*: Raduj się, *Stolica Miłosierdzia, na której sąd nad światem zasiada*, s. 708.
- *Stolica wiedzy o przeznaczeniu człowieka*: Raduj się, *Stolica wiedzy o przeznaczeniu człowieka*, s. 703.
- *Strażniczka ludzkiej rodziny*: Raduj się, *Strażniczko ludzkiej rodziny*, s. 709.
- *Strumień, w którym przegląda się słońce*: Raduj się, *Dziewczę niewinne, Strumieniu, w którym przegląda się słońce*, s. 699.
- *Szafarka odwiecznych przeznaczeń*: Raduj się, *Szafarko odwiecznych przeznaczeń*, s. 702.

- *Szkatuła drogocenna wszystkich łask Bożych*: Raduj się, *Szkatuła drogocenna wszystkich łask Bożych*, s. 708.
- *Świątynia Boga i Słowa*: Raduj się, *Świątynia Boga i Słowa*, s. 710.
- *Święta Boża Rodzicielka*: Uciekamy się do Ciebie, *Święta Boża Rodzicielko*, s. 704.
- *Tajemnica*: Raduj się, *Tajemnico*, którą wielbi anioł, s. 701.
- *Tajemnica, wzbudzająca trwogę*: Raduj się, *Tajemnico, wzbudzająca trwogę*, s. 709.
- *Toń przejrzysta*: Raduj się, *Toni przejrzysta*, którą Światło przenika, s. 699.
- *Toń przejrzysta, w której przegląda się niebo*: Raduj się, *Toni przejrzysta, w której przegląda się niebo*, s. 702.
- *Towarzyszka święta, opuszczających swe ojczyzny*: Raduj się, *Towarzystwo święta opuszczających swe ojczyzny*, s. 704.
- *Tron, na którym Słowo odwieczne zasiada*: Raduj się, *Tronie, na którym Słowo odwieczne zasiada*, s. 707.
- *Trzcina, której wichur nie łamie*: Raduj się, *Trzcino, której wichur nie łamie*, s. 708.
- *Twa dusza*: Raduj się, *choć Twą duszę miecz ofiary przenika*, s. 706.
- *Twe dłonie*: Raduj się, *Opiekunko dzieci garnących się do Twych dłoni*, s. 703.
- *Twoje drogi*: zatrzymały się gwiazdy na wielkich *drogach Twoich* i zadziwione przystały na swych orbitach słońca, cały wszechświat zamarł na tę jedną chwilę, zanim padła Najświętszej Dziewicy odpowiedź: Niech mi się stanie według Słowa Twego, s. 700.
- *Twoje ręce*: Raduj się, gdy Syn na *Twych rękach* do życia się budzi, s. 703.
- *Twoje słowo*: zatrzymały się gwiazdy na wielkich drogach twoich i zadziwione przystały na swych orbitach słońca, cały wszechświat zamarł na tę jedną chwilę, zanim padła *Najświętszej Dziewicy odpowiedź*: Niech mi się stanie według słowa Twego, s. 700.
- *Twój żywot 'łono'*: „Błogosławiony owoc żywota Twego”, s. 702; s. 709.
- *Twój Syn*: Raduj się, gdy Syn Twój miły ręce do nas wyciąga, s. 704; Raduj się, Matko, Syn Twój przyniósł ludziom zbawienie, s. 707; Raduj się, Matko Twego Syna Gospodzina, s. 710.
- *Ty*: Raduj się, bo oto staje przed Tobą Zwiastun dobrej nowiny ‘anioł Gabriel’, bo przez Ciebie Stwórca przemówił do stworzenia, s. 699; Raduj

się, Głębio niezmierzona, bo w *Tobie* spoczywa nowy Adam, s. 699; Uciekamy się do *Ciebie*, Święta Boża Rodzicielko, s. 704; Raduj się, przed *Tobą* w przepaść rzucają się złe demony, s. 704; Raduj się, bo *Tobie* Pan zawierzył los Zmartwychwstania, s. 704; Raduj się, gdyż dzięki *Tobie* ocalała Prawda, s. 704; Raduj się, Matko Kościoła, początku budowania, bo *Tyś* wiernych z Panem połączyła, s. 706; Raduj się, bo pierzchną przed *Tobą* ciemności, s. 707; Raduj się, Maryjo, przez *Ciebie* świat odzyskał sens istnienia, s. 707; Pióro *Cię* nie wypowie, pędzel *Cię* nie wyrazi, serce *Cię* nie ogarnie, Najświętszy obrazie, s. 708; Błogosławionaś *Ty* między niewiastami, s. 710.

- *Ucieczka nasza pod niebem zachmurzonym*: Raduj się, *Ucieczko nasza pod niebem zachmurzonym*, s. 704.
- *Uczestniczka uczyty wyprawianej przez Boga*: Raduj się, *Uczestniczko uczyty wyprawianej przez Boga*, s. 709.
- *Uciszenie burzy w naszych sercach*: Raduj się, *Uciszenie burzy w naszych sercach*, s. 705.
- *Umiłowanie najczulsze Jezusa Chrystusa*: Raduj się, *Umiłowanie najczulsze Jezusa Chrystusa*, s. 108.
- *Uwielbienie ludzi i aniołów*: Raduj się, *Uwielbienie ludzi i aniołów*, s. 706.
- *Uwięzionym głosząca wyzwolenie*: Raduj się, *Uwięzionym głosząca wyzwolenie*, s. 704.
- *Wesele wiernych zadziwionych Tobą*: Raduj się, *wesele wiernych zadziwionych Tobą*, s. 702.
- *Wiecznie zielone drzewo*: Raduj się, *wiecznie zielone drzewo*, zawsze wschodzące ziarno, s. 701.
- *Wspomożenie w chwili ciemnego zwątpienia*: Raduj się, *Wspomożenie w chwili ciemnego zwątpienia*, s. 708.
- *Wybrana wśród winnic Latorośli szczęścia*: Raduj się, *wybrana wśród winnic Latorośli szczęścia*, s. 701.
- *Wybranka Miłości, która nie ma początku ni końca*: Raduj się, *Wybranko Miłości, która nie ma początku ni końca*, s. 699.
- *Wytchnienie wszystkich cierpiących*: Raduj się, *Wytchnienie wszystkich cierpiących*, s. 703.
- *Zawsze wschodzące ziarno*: Raduj się, *wiecznie zielone drzewo*, zawsze wschodzące ziarno, s. 701.

- *Zbawiciela Piastunka zwycięska*: Raduj się, *Zbawiciela Piastunko zwycięska*, s. 707.
- *Zbłąkanym Pasterza Rodząca*: Raduj się, *zbłąkanym Pasterza Rodząca*, s. 704.
- *Zdrój łez przynoszących ulgę*: Raduj się, *Zdroju łez przynoszących ulgę*, s. 709.
- *Zdrój orzeźwiający sumienia*: Raduj się, *Zdroju orzeźwiający sumienia*, s. 706.
- *Znak przyjaźni Pana*: Raduj się, bo jesteś postawiona na *znak przyjaźni Pana*, s. 700.
- *Zorza poranna, w której Syn się objawia*: Raduj się, *Zorza poranna, w której Syn się objawia*, s. 706.
- *Źródło przebaczenia*: Raduj się, *Źródło przebaczenia* z Ducha czerpiące siłę, s. 699.
- *Źródło wybrane*: Raduj się, *Źródło wybrane*, z którego mędrcy pić będą, s. 702.

Bibliografia

- Boryś W., *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków 2005.
 Chambers Dictionary of Etymology, New York 2001.
 Encyklopedia popularna PWN, wyd. 25, Warszawa 1995.
 Kluge F., *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, 22, Auflage, Berlin–New York 1989.
 Z dawna Polski Tyś Królową. Przewodnik po sanktuariach maryjnych. Koronowane wizerunki Matki Bożej 1717–1985, Siostry Niepokalanki, Szymanów 1986.

Abstract

Our Lady epithets in „Akathistos polski” by Marek Skwarnicki

The article shows various epithets of Our Lady found in the following publications: *Z dawna Polski Tyś Królową. Przewodnik po sanktuariach maryjnych. Koronowane wizerunki Matki Bożej 1717–1985* (Szymanów 1986). The Niven ones are some of the examples found: *Róża rozkwitająca nocą*: Rejoice, *Różo rozkwitająca nocą* (p. 705); *Ton przejrzyista, w której przegląda się niebo*: Rejoice, *Toni przejrzyista, w której przegląda się niebo* (p. 702); *Trzcina, której wicher nie łamie*: Rejoice, *Trzcino, której wicher nie łamie* (p. 708).